GAZETA KRAKOWSKA

Nro 24.

Z KRAKOWA DNIA 25 MARCA 1821 ROKU W NIEDZIELĘ

Z Paryża d. 7 Marca.

Dzienniki liberalne i roialistskie sprzeczaią się teraz z sobą względem pytania: czyli dogodne lub szkodliwe iest podzielenie gruntowey własności na małe części, czyli polityczna mądrość nie nakazuie położyć granic temu podziałowi, i czyli przemysł nie będzie na tem szkodował, skoro ten podział nakoniec do naymnieyszych cząstek posunięty zostanie?

Onegday w południe upoważniony Notaryiusz Chevrier od wydziału składek do zakupienia dóbr Chambord dla Xcia Bordeaux, otrzymał przybicie na te dobra za 1,542,000 Fr.

D. 3 b. m. P. Rothschild w pięknym swoim pałacu w ulicy Artezyi dał wspaniałą na wzór Angielskiego Routs ucztę przeszło na 400 osób, na którey znaydowało się ciało dyplomatyczne, wielu Ministrów, znakomitych Dworu urzędników, woyskowych i obywateli miasta. Dziennik Konstytucyionista wyraża, iż uczta ta kosztowała do 50,000 talarów. Naywiększą iey zaletą była bezpłatna loterya, w którey Bożek szczęścia wyciągał dla Dam wygrane.

W Gminie St. Amand została niedawno pracuiąca w winnicy 14toletnia dziewczyna od wilka napadnioną. Staruszek przybył iey na pomoc, lecz rozżarty zwierz rzucił się na niego, rozszarpał mu twarz, ręce i piersi. Synowa iego, trzymaiąca dziecię na rękach, przyskoczyła mu na iego krzyk na pomoc; lecz wilk rzucił się i na nią, obalił ią wraz z dziecięciem, wyżarł iey twarz i ramiona. Miłość macierzyńska przeważyła iednak iey boleść, położyła się na dziecięciu i podała żarłocznemu zwierzowi prawą rękę. W tem nadeszła iey teściowa, przeszło 60 lat maiąca, ale ieszcze silna, uchwyciła odważnie zwierza za kark, a synowa wraziła mu głębiey w paszczę rękę. Tymczasem oyciec przybiegł z fuzyią i zabił poczwarę między żoną, synową i wnukiem.

W Besse (Puy de Dome) pobożne kobiety modliły się ieszcze po ukończonych nieszporach, gdy nagle zapadła się podłoga i przeszło 100 osób zostało mniey więcey skaleczonych.

P. Bardaxi, Minister Hiszpański w Turynie, którego sądzono bydź do Laybach przeznaczonym, przyiechał tu iako

nowy Poseł Hiszpański.

Z Londynu d. 6 Marca.

Margrabia Lansdown zabrawszy głos dnia 2 w izbie wyższey rzekł: "Niniey-szy móy wniosek dąży iedynie do dania poznać całemu światu uczuciów tey izby i całego kraiu naszego. O szczególnych kształtach rządów Dworów Austryiackiego, Petersburgskiego i Berlińskiego nie chcą wcale z pogardą mówić. W postępowaniu ich tak względem spraw własnych, iako y ich udziale do powszechnych układów Europy, nie znayduię nic nagannego, ieżeli miały na celu dobro ogólne. Przybrane przez Sprzymierzyńców nowe zasady oznaymione światu z Opawy zostały, jakoby wspólnie z naszem Rządem umówione były; a zatem wymaga to obiaśnienia. W ogłoszonem nie dawno oświadczeniu wyłuszczone są powody, dla których Austryia posела swoie woyska przeciw Neapolowi, i znayduią się powtórzone postępy sekty, która skrycie usiłuie wszystkie Rządy Włoskie obalić. Dziękuię Twórcy moiemu, iż żyię w kraiu w którym polityczne sekty wielkiego postępu uczynić nie mogą; i lubo w wolnym kraiu podobne związki znaydować się nie powinny, twierdzić iednak dla tego niemogę, ażeby niebyło w całym świecie kraiu, w którymby niebyły użyteczne, dla zrobienia odmiany i ulepszenia stanu kraiu, którego inną drogą uzyskać nie można. Węglarze, o których w rzeczonem oświadczeniu iest mowa i którzy opisanemi są iako tayna sekta, są dawnego pochodu; znaydowali się ieszcze za czasów Cesarza Leopolda we Włoszech, i w różnych czasach, pod rozmaitemi znamionami prowadzili rzecz swoia, i gdy pomyślano o uwolnieniu Włoch od iarzma Francuzkiego, byli nader czynnemi, wielką w nich pokładano ufność i uważano ich iako potężną podporę do dopięcia tego życzenia. Lecz teraz iedno z tych Mocarstw, które wczasie oswobodzenia Włoch pragnęło ich pomocy, uważa ich iako sektę, która daie mu prawo mięszania się do spraw Neapolitańskich. Twierdzą, iż dawnieyszy Rząd Neapolitański tchnął łagodnemi i oycowskiemi uczuciami i myślał o zaprowadzeniu znacznych ulepszeń w celu zapobieżenia poruszeniom Węglarzów. Lecz oycowski ten Rząd nie iest wcale do pochwalenia, ponieważ lud ięczał zawsze pod ogromnemi podatkami i nie mógł się osobistem cieszyć bezpieczeństwem. Nie chcę bynaymniey ubliżać osobistemu charakterowi Króla Neapolitańskiego; iednakże nadużycia dochodziły w tym kraiu do naywyższego stopnia.,, —— Tu bronił Margrabia Neapolitanów, iż przyięli konstytucyią Hiszpańską, na którą zdaie się, że Król dobrowolnie przez zaprzysiężenie iey zezwolił. Przypomnieć sobie należy, iż przed dwiema laty nie dozwolono im przyiąć Angielskiey konstytucyi pod pozorem, że nie iest dla nich stosowną. Lord William Bentick wezwał w roku 1814 ludy Neapolitańskie do obrony w raz z Angliią i Austryią przeciw powszechnemu nieprzyiacielowi. Wyliczał Mowca okropne skutki, które mięszanie się do spraw Neapolitańskich na inne kraie za sobą pociągnąć może, i sądził, iż w teraźnieyszym oświeconym czasie nie łatwo im się poddadzą. Wzywał Rząd Angielski, aby bacząc na dawną swoią powagę sprzeciwiał się wszystkiemi siłami zaprowadzeniu tak niebezpiecznych zasad, a przy-

naymniey powinnością iest iego protestować się publicznie przeciw nim, i wyrzec się wszelkiego należenia do narad w Opawie i Laybach, i uczynił w tym celu następuiący wniosek: "Aby podziękować J. K. Mci, iż raczył udzielić kazać izbie kopiią pisma do Ministrów przy zagranicznych Dworach, w odpowiedzi na okólną notę Dworów Austryiackiego, Rossyyskiego i Pruskiego, do ich Posłów; aby z strony naszey oświadczyć J. K. Mci ukontentowanie, iż nie chciał należeć do środków tyczących się Królestwa Neapolitańskiego, uważaiąc ie nie tylko iako przeciwne zasadom konstytucyi Angielskiey, ale nadto niszczące powszechne prawo narodów; aby wynurzyć niepłonną nadzieię, że J. K. M. wszelkiego swoiego wpływu do sprzymierzonych Mocarstw użyie, dla wstrzymania, ieżeli już nie iest za późno, następności tych środków, które spokoyność całey Europy przerwać mogą."

Hr. Bathurst (*Minister*): Angliia względem zachodzących na stałym lądzie ostatnich układów zostawała zupełnie neutralną. Rząd Angielski unikał obiawienia mniemania swoiego względem w mowie będącego przedmiotu; propozycyia zaś zacnego Margrabi dąży, ażebyśmy odstąpili od zachowaney neutralności, i ażeby Rząd wbrew systematowi, który pragnął zawsze utrzymać, oświadczył się przeciw sprzymierzonem Mocarstwom. Pragnę, aby zacny Margrabia podał systema, iakie mamy zachować, skoro odstąpilibyśmy od neutralności. Mieliżebyśmy użyć sposobów do zabronienia się mięszania? W całey iego mowie nie postrzegam nic takiego, coby nas zniewalało do odstąpienia od tego systematu, a ieżelibyśmy to uczynić mieli, chciałbym wprzód wiedzieć iakie lepsze doradza Rządowi Angielskiemu postępowanie. Gdyby Angliia n. p. powiedziała: "Nie widziemy żadnego niebezpieczeństwa w rewolucyi Neapolitańskiey, nie poymuiemy z iakiey przyczyny się do niey mięszacie, i zabraniamy wam dalszych kroków przeciw Neapolowi." Moglibyż na to odpowiedzieć: "Jeżeli wy żadnego niebezpieczeństwa nie widzicie, tedy my go widziemy, a skoro my go widziemy, tedy prawo na zasadzie własney obrony do mięszania się iest za nami, i na tymże żądać możemy waszey pomocy." Nie wiem iakby się Angliia w takim przypadku znaleść mogła. O rewolucyi nie chcę wcale sądzić; to tylko iest prawdą, iż zrobioną została przez siłę woyskową, i może przeciw woli Króla i większey części ludu. Żaden z Monarchów nie zasługuie mniey na niesprzyianie swoiego ludu iak podeszły Król Neapolitański. Przy odzyskaniu tronu swoiego wyniósł na wysokie stopnie i zaszczycił swoim zaufaniem ludzi, którzy dawniey przeciw niemu byli, sądząc, iż przez to swóy rząd ugruntuie, lecz oni powagę iego obalili. — (Tu opisał Minister wiadome iuż z dawnieyszey mowy Lorda Castlereagh w niższey izbie okoliczności rewolucyi i nie przyięcie przez Rząd Angielski Xcia Cimitele iako nowego Neapolitańskiego Posła.) Daley uczynił niektóre uwagi nad manifestem sprzymierzonych Mocarstw, iako to: Podług tego pisma rewolucyia w Neapolu zrządzoną została przez Węglarzów, i nie iest iedynym iey celem zaprowadzenie w Neapolu konstytucyi, ale zrobienie powszechnego powstania. Nie iest rzeczą moią usprawiedliwiać ten manifest; ale gdy zacny Margrabia

)2(

twierdzi, że lubo Rząd Angielski oświadczył, iż nie chce do sprzeczki należeć, pochwalił wszelako wystawione przez sprzymierzonych Monarchów zasady, tedy źle sobie tłumaczy okólnik Lorda Castlereagh. Nie pochwalam proponowanego przez zacnego Margrabię adressu, ponieważ przekonać się nie mogę, aby on był teraz dogodnem. Walka mogłaby się tylko przez to przedłużyć; ponieważ Neapolitanie nie spodziewaiąc się znikąd pomocy i przekonawszy się o prożnym oporze rozpuszczą zapewne woyska i poddadzą się. Ale gdyby odebrali wiadomość, że uchwaliliście Panowie w mowie będący do Króla adres, ożywiłaby się ich nadzieia, utrzymaliby swe woyska, zpoglądaliby z gór na Ocean, oczekuiąc pomocy i nakoniec staliby się ofiarą swey łatwowierności i oświadczenia tey izby. Jeżeli kray chce woyny z Austryią, tedy nie potrzebuiemy iak tylko ieden krok naprzód uczynić, a tym byłoby żądane oswiadczenie. Nie sądzę atoli, aby izba zechciała tak daleko postąpić, gdyż to byłoby nie rozsądkiem mięszać się do tey sprawy.

Po przymowieniu się ieszcze Lordów Holland i Elleaborough za wnioskiem Mar: Landsdown, na których mowy Hr. Liwerpool (Minister) obszernie odpowiedział, został wniosek 84 głosami przeciw 37 odrzucony.

Niedawno urodzona córka J. Królewicowskiey Mości Xcia Klarencyi, umarła w niedzielę.

Królowa przyięła wyznaczoną iey przez Parlament pensyią 50,000 Fs. tak przynaymniey Morning - Chronicle i inne oppozycyyne pisma zapewniaią. Pensyia ta zaczena się od 14 Stycznia 1820.

Lord Castlereagh odebrał w sobotę listy od naszego Posła w Neapolu, P. A'Court, a admiralicyia od P. Graham Moore, który dowodzi naszą eskadrą na morzu Srodziemnem.

Rzeczony nasz Poseł, P. A'Court, odpisał na podaną mu notę od Xcia de Gallo iak następuie:

W Neapolu d. 11 Lutego 1821.

Podpisany ma honor donieść JW. Xciu de Gallo, Ministrowi spraw zagranicznych, o odebraniu noty, którą przesłał mu tymczasowy iego Zastępca, Komandor Pignatelli. W nocie tey wyrażona iest potrzeba dalszego wyiaśnienia, co Rząd Angielski zpowodowało do utrzymywania w zatoce Neapolitańskiey tak wielkiey siły morskiey, iako też względem postanowień, które w imieniu zebranych w Laybach Monarchów Ministrowie Austryiacki, Rossyyski i Pruski uchwalili i J. Królewicowskiey Mci Xciu Rejentowi udzielili. Podpisany uznaie słuszność takowego żądania, i nie waha się dać otwarte wyiaśnienie względem uczuciów Rządu swoiego. Stoiąca w zatoce Neapolitańskiey Angielska eskadra iest iedynie obserwacyyną, którey obecność przykre okoliczności tego kraiu i konieczność czuwania nad bezpieczeństwem osobistem i własności poddanych Angielskich w mogących zdarzyć się wypadkach dostatecznie usprawiedliwiaią. Rząd Angielski, wierny swoim zasadom, które publicznie obiawił, postanowił zachować ścisłą neutralność, i ani wprost, ani ubocznie nie mięszać się do woyny, która aż nadto widocznie Neapolowi zagraża. Nie będzie się w żaden sposób do wewnętrznych spraw kraiu mięszał, wyiąwszy tylko, gdyby osobista obelga, lub niebezpieczeństwo rodziny Królewskiey takowego wmięszania się konieczne wy-

magały. Gdy iednak do takowego wypadku niema podobieństwa, podpisany pochlebia sobie zatem, że spokoyney postawy, w iakiey znayduie się Anglija, nic zmienić nie potrafi. Podpisany korzysta z tey okazyi dla zapewnienia JW. Xcia de Gallo o wysokiem swoim poważaniu.

(pod.) *William A'Court.*

Rozchodzi się tu wieść, że Neapolitanie taki sam los dla stolicy Neapolu przeznaczaią, iaki spotkał miasto Moskwę, gdyby Austryiacy zbliżyli się do niego.

Słychać, że Pani Hamilton opuszcza służbę u Krolowey, a mieysce iey zastąpi Pani Hood.

Podług pism naszych zawarty bydź ma między Angliią, Daniią i Szwecyią traktat przymierza.

Z powodu zaszłego poiedynku między P. Christie i P. Scott, w skutek którego ostatni na odniesione rany umarł, orzekł sąd pośmiertny P. Christie i obu iego sekundantow za umyślnych zaboyców.

Z Neapolu d. 17 Lutego.

W mowie, którą Xiąże Rejent zagaił teraźnieysze posiedzenia Parlamentu, wyrazil między innemi: "Postępowanie, które dotąd wszystkiemi waszemi krokami kierowało, czyni mi niezawodną otuchę, iż honor narodowy, uszanowanie dla tronu i publiczny porządek przez przedsięwzięcie stosownych środków, iakie do ciała prawodawczego należą, więcey niż kiedy utrzymanemi zostaną. Przedsiębierzcie mądre i dzielne środki, a mnie wiernemu zawsze moiey przysiędze, nayprzyiemniey będzie znaydować się w środku narodu, który nieprzestaie dawać mi dowodów swey miłości.,, Prezes odpowiedział na tę mowę między innemi: "Nie żądamy niczego od ościennych ludów; szanuiemy wszystkie rządy nayodległeyszych narodów, iakiego bądź one są kształtu; chcemy żyć spokoynie w naszych domach, trudnić się rolnictwem, rzemiosłem i handlem swobodnie; chcemy aby nasza Religiia szanowaną była; chcemy żyć w pokoiu pod tarczą ustaw i nieśmiertelney konstytucyi, którąśmy zaprzysięgli. W. Królewicowska Mość uczyniłeś nam w tey chwili z szlachetną otwartością i rzetelnością które Cię cechuią, pamiętne zapewnienie, że chcesz zawsze z nami i ludem trzymać, wdzięczny zaś naród potrafi zapewne, stósownie do swey konstytucyi, utrzymać wiecznie na tronie obu Sycyliy Dynastyią Karola III.,,

Na posiedzeniu dnia 14 b. m. uchwalił Parlament, iż rodzina Królewska, dla zasłonienia iey w teraźnieyszych okolicznościach przeciw wszelkiemu niebezpieczeństwu, przenieść się ma do mieysca bezpiecznego. Na posiedzeniu dnia 15 uchwalił tenże Parlament, co następuie:

" Parlament narodowy oświadcza: 1) Że nie iest w iego mocy zezwolić na którą bądź z poddanych z strony NN. Cesarzów Austryiackiego i Rossyyskiego i Króla Pruskiego propozycyy, ponieważ wszystkie dążą do zniszczenia teraźnieyszey konstytucyi i osadzenia kraiu obcem woyskiem. 2) Że żadnego dawnieyszego, lub przyszłego aktu N. Króla swoiego, sprzeciwiaiącego się zaprzysiężoney przez niego konstytucyi, uznać nie może za pochodzący z wolney iego woli, a zatem uważa J. K. M. co do tych aktów za znayduiącego się w stanie przymusu. 3) Że przez czas trwania tego przymusu N. Króla, Xiąże Kalabryi wysoki iego syn

rządzić ma daley państwem] iako Rejent, stósownie do wyroku z dnia 10 Grudnia 1820 r. 4) Ze stósownie do powyższych artykułów ninieyszego oświadczenia i konstytucyi przedsięwzięte bydź maią wszelkie środki do ratowania kraiu.,, — "Zastanowiwszy się daley nad potrzebą rozwinięcia zasad prawa kraiowego, które narod obu Sycyliy przyiął, oświadcza Parlament: 1) Ze naród obu Sycyliy iest naturalnym sprzymierzyńcem wszystkich narodów, które taką iak on, lub inną posiadaią konstytucyią, a to na oznaczyć się maiących drogą konstytucyyną stosunkach. 2) Ze nie mięsza się do rządów innych narodów; lecz także nie dozwoli mięszać się innym do swoiego, i że myśli wszystkich użyć środków, aby żadne Mocarstwo od tych zasad nie zboczało. 3) Ze naród wszystkim cudzoziemcom, którzy dla liberalnych mniemań wygnanemi są z swey oyczyzny, przytułek ofiaruie. 4) Ze nigdy z nieprzyiacielem, poki znaydować się będzie w iego kraiu pokoiu nie zawrze.,,

Tegoż dnia wydał ieszcze Parlament uchwałę, w którey między innemi wyraził: "Zważywszy, iż nieprzyiaciele konstytucyynego porządku naszego, zarzucaią mu trzy rzeczy, to iest: że iest dziełem sekty i woyska, że nie iest zdolny do powściągnienia anarchii, i że podkopuie tron, oświadcza Parlament: 1) Że naypierwszą powinnością do uratowania ludu iest: połączenie wszystkich sił, zgoda pomiędzy wszystkiemi obywatelami, zgoda pomiędzy władzami cywilną i woyskową, zapomnienie prywatnych uraz i nienawiści. 2) Ze drugą powinnością iest: zmnieyszenie liczby zagranicznych nieprzyiacioł, a utrzymanie i powiekszenie przyiacioł narodu; dla tego musiemy światu okazać, iż żądana od ludu, wszędzie ogłoszona i od Monarchy zaprzysiężona konstytucyia, nietylko bez zbrodni zaprowadzoną i ustaloną została, ale nadto, iż w czasie woyny z cnotą i uszanowaniem dla tronu, posłuszeństwem ustawom i zwierzchnościom, umiarkowaniem i spokoynością utrzymaną zostanie. 3) Ze nakoniec trzecią istotną powinnością iest wszystkich, którzy pod narodowemi znakami walczą, ślepe posłuszeństwo dowodcom, karność, miłość względem współbraci, łagodność względem jeńców woiennych, i nakoniec zachowanie owey obyczayności i spokoyności, które zawsza zdobią męztwo. 4) Ze za nieprzyiacioł oyczyzny ogłaszaią się między innemi: *a)* wszyscy ci, którzy usiłowaliby ducha narodowego osłabić, iuż przez zachęcanie do przeciwnego konstytucyi systematu, iuż przez podniecanie niezgody i nienawiści pomiędzy obywatelami, *b)* wszyscy, którzy konstytucyi oadaią znamie zbrodni i tym sposobem świętość iey chcą naruszyć; *c)* wszyscy, którzy usiłowaliby zmnieyszyć uszanowanie dla Królewskiey i prawey władzy lub poważyli się onę znieważyć.,,

Jenerał Wilhelm Pepe doniosł dnia 12 Xięciu Rejentowi, iż wygotował 80 dymissyy dla wysłużonych żołnierzy w 3cim bataliionie strzelców; lecz każdy z nich oświadczył, iż poczytałby za podłość oddalenia się w ten czas; kiedy oyczyzna zagrożoną iest woyną.

Dnia 12 wystawiona była na teatrze S Karola sztuka "Miłość oyczyzny.,, Znaydował się na niey Xiąża Rejent z całą swoią rodziną. Cały teatr zapełniony był aż do tłoku i rozlegał się po

nim okrzyki: Niech żyie wolność, oyczyzna, konstytucyia, nayukochańszy Xiąże Rejent i iego Małżonka! niech żyie narodowa niepodległość, którey Xiąże Rejent razem z nami broni!

— Dnia 23. —

Xiąże Rejent zatwierdził kilka uchwał Parlamentu, mocą których oddanych zostało pod zarządzenie władzy wykonawczey 32 nowych bataliionów legiionistów, zmocnienie każdego z 2 pułków artyleryi pieszey iedną brygadą, konney zaś artyleryi iedną dywizyią, upoważnienie przyymowania obcych woyskowych do służby Neapolitańskiey, i t. d.

Xiąże Rejent mianował Jenerała porucznika Florestan Pepe naczelnikiem głównego sztabu woyska, Jenerała porucznika Wilhelma Pepe dowodcą drugiego, a Jenerała porucznika Carascosa dowodcą pierwszego korpusu woyska. Jenerał Begani pozostaie na swoim mieyscu dowodcą twierdzy Gaety. Xiąże Rejent wysłał oprócz tego iedynastoletniego swoiego syna do obozu, aby był woysku pokazany i pozostał przy naczelnym Wodzu.

W Kalabryi nakazane iest pospolite ruszenie. — Drogi z Rzymu do Neapolu zostały z naywiększą szypkością popsute i grubemi drzewami pozawalane, tak iż podrożnym którzy chcą miasto nasze opuścić, nie pozostała inna droga iak tylko morzem. — Przygotawania do obrony znacznie powiększone zostały, i trzy stanowiska na granicach mocno są obwarowane.

Do portu naszego zawinęło wiele okrętów Hiszpańskich z bronią.

Eskadra nasza składaiąca się z iednego liniiowego okrętu, 3 fregat, 2 brygów i 20 bark działowych, popłynęła d. 12 b. m. do Sycylii, dla przewiezienia ztamtąd woysk do Apulii, a potem krążyć ma po morzu Adryiatyckim przeciw okrętom Austryiackim. — Na uzbraianie korsarskich okrętów ieszcze Rząd nasz nie zezwolił.

Z Lizbony d. 19 Lutego.

Stany przyięły już kilkanaście artykułów nowey konstytucyi. Nad artykułem 5tym stanowiącym, iż nikt uwięzionym bydź nie może iak tylko za wyrokiem, wyiąwszy przepisane ustawami przypadki, przyczem iednak sędzia usprawiedliwić na piśmie powinien swoie powody. Wielu mniemało, iż wielka moc nadanaby przez to była sędziemu, i nakoniec wyraz ustawy zamieniono na wyraz konstytucyi. Za nadto wielkie ograniczenie władzy Królewskiey da zapewne powód do wielkich sporów. — Wolność druku uchwaloną została po trzech dniowych sporach, która rozciąga się razem na religiyne i polityczne pisma nie podlegaiące żadney cenzurze.

Dnia 15 b. m. przybył tu okręt z Madeira i przywiozł wiadomość, że na ważney tey (na północno-zachodnim brzegu Afryki, 101,500 mięszkańców liczącey i z wybornego wina sławney osadzie) wybuchnęła rewolucyia. Oto iest dalszy iey opis: "Dnia 28 Stycznia milicyia powołaną została na ćwiczenia, a będące w porozumieniu osoby opanowały za pomocą kilku officerów i żołnierzy zamek, w którym znaydowała się ammunicyia, i koszary," w których znaydowała się broń. Gdy to nastąpiło, udała się deputacyia z 600 celnieyszych mięszkańców miasta złożona, którey mnostwo pospolstwa i żołnierzy towarzyszyło, do mięszkania Gubernatora i żądała ogłoszenia podobneyże iak w Portugalii konstytucyi. Podczas znaydowania się deputacyi u Gubernatora

stanęła milicyia przed iego domem, ale bez broni; dwie tylko kompanie regularnego woyska miały broń i działa. Gubernator prosił o pozwolenie mu czasu do zasięgnienia wiadomości z Brazylii, lecz nie dozwolono. Potem żądał z wyższemi officerami osady mówić; lecz przekonano go, iż ci officerowie są za odmianą. Gdy mu iuż nie pozostał żaden wybór, uległ więc przemocy i naypierwszy nową zaprzysiągł konstytucyią. Za pierwszym znakiem do buntu, kazał Gubernator zwołać artylerzystów; usłuchali go, ale stanęli bez dział i ammunicyi, ponieważ te były w zamku zamknięte. Cały proiekt został zatem bez żadnego rozlewu krwi uskuteczniony.

— Dnia 24. —

Rządowa nasza gazeta, która tu pod tytułem: "Dziennik Rejencyi,, wychodzi, zapełniona iest posiedzeniami Stanów, które są nader spokoyne i z wielkim rozsądkiem obraduią. Naywięcey trudnią się skarbem, który w nienaylepszym znayduie się stanie i konstytucyią. — Gdy rzecz była o rozszerzeniu wolności druku i na xiążki religiyne, wyraził P. Annes obawę, iż filozoficzne xiążki zepsuć i zatruć mogą serca pokoleń. Na co P. Bareta odpowiedział, iż lud iest dzisiay dosyć oświecony, aby nie umiał rozeznać dobrego od złego. Do artykułu o Religii żądało kilku członków, aby dodanem było: iż oprocz Rzymsko-Katolickiey żadna inna niema bydź cierpiana; lecz odrzucono; równie iak propozycyią przywrocenia *Żydów* do Portugalii. D. 22 propoñował P. Pinheiro Azevedo, aby władzę prawodawczą podzielić na dwie izby. Inne członki, a mianowicie P. Trigiso mniemali, iż cel wyższey izby daleko lepiey dopełnionym zostanie, gdy Królowi, którego władza bardzo iest ograniczoną, przyznane zostanie nieograniczone veto. — Stany uchwaliły daley nieograniczone przebaczenie dla wszystkich Portugalczyków za polityczne mniemania od r. 1807, zniesły zwierzyńce iako szkodliwe rolnictwu i przyięły proiekt adressu do Króla, aby J. K. M. zatwierdzić raczył dotychczasowe ich uchwały i dozwolił deputowanym Brazyliyskim należeć do układu konstytucyi.

Do odkrytych nadużyciów należy: iż przeszło 50 mill. krusadow (ieden krusad blisko 5 złp.) na woysko wyznaczonych zostało, a nie zdano z nich rachunku.

Liczba znayduiących się ieszcze w Portugalii Angielskich oficerów wynosi do 70. Stany wyznaczyły Kommissyią, która ma podać środki, iakby chwalebnie oddalić ich bez wielkiego uciążenia skarbu.

Z *Madeiry* przybyli tu trzey deputowani z doniesieniem o przyięciu konstytucyi i z wielką radością przyiętemi zostali.

D. 18 przybyła tu galera Alexander Iwszy w 48 dni z Pernambuko, gdzie miano wiadomość z Rio-Janeiro, że okręt woienny Jakób 6ty, na którym J. K. M. iak słychać chce do nas przypłynąć, był iuż prawie uzbroiony. — Inny okręt przywiozł wiadomość, że mieszkańcy prowincyi Pernambuko oświadczyli; iż chcą należeć do sprawy Portugalii, i że Wielkorządca wymogł na nich, iż chcą czekać na odpowiedź z Rio-Janeiro, aby rzecz ukończyła się bez krwi rozlewu. Tymczasem dozwolił żeglugi do Portugalii, czytania Portugalskich gazet i wolnego mowienia o rewolucyi Portugalskiey.

Życzących trzymać Gazetę Krakowską od 1go Kwietnia r. b. uprasza Redakcyia o wczesne się zgłaszanie.

DODATEK
DO Nro 24.
GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 25 MARCA 1821 ROKU W NIEDZIELĘ

Z Wiednia d. 17 Marca.

Dostrzegacz Austryiacki zawiera następuiące z Włoch wiadomości:

Listy pod d. 4 Marca z Rzymu donoszą, iż związek z kraiem Neapolitańskim nader teraz iest trudny. Na wszystkich drogach do tego Królestwa stoią czaty, zatrzymuią podrożnych i naytroskliwiey wypytuią się o postęp i stan ciągnącego Austryiackiego woyska.

Ostatnie przez podróżnych z Neapolu nadeszłe doniesienia zapewniaią, że w tem Królestwie panuie wielki niedostatek pieniędzy; Rząd nie płaci inaczey iak tylko assygnacyiami na bank, który małe tylko kwoty za nie wypłaca i dla tego nie maią w publiczności żadnego biegu. Pożyczka 3 mill. dukatów w kształcie lotteryi iest gwałtem wymuszana. Wszyscy urzędnicy, kapitaliści, wexlarze, kupcy muszą pewną liczbę losów po 20 dukatów gotowizną zakupywać, tak iż na kupca pierwszey klassy przypada 600 dukatów. — Rozpisana tam została rekwizycyia na konie. Kto ma dwa konie oddać musi iednego, kto 4 dwa, kto 5 trzy, a kto ma więcey nad 5 zatrzyma tylko trzy. — Uciążliwe te środki sprawnią w stolicy wielkie nieukontentowanie i nienawiść przeciw Parlamentowi, którego większą część członków iako właścicieli dóbr nie dotyka osobiście ten ciężar.

Nadzwyczayny Dodatek do Nru 63 Wiedeńskiey gazety pod dniem 17 Marca, oznaczony Nr. 1 zawiera następuiące doniesienia o działaniach woyskowych:

Z główney kwatery Rieti d. 8 Marca 1821.

Naczelny Wodz Ces. Austryiackiego woyska we Włoszech, Jenerał jazdy Baron Frimont, odebrał odezwę N. Króla obu Sycyliy do iego ludów i po prowincyiach rozszerzyć zalecił. W niyściu do granic Neapolitańskich postanowił wstrzymać na czas iaki, ażeby poddani Króla powziąść mogli wiadomość o iego woli. Oddziały woyska naszego stały od kilku dni połączone między Foligno i Terni. Przednia straż pod Feldmarszałkiem Porucznikiem Hr. Wallmoden stała w Rieti. Dywizyia F. M. P. Barona Stutterheim zasłaniała Rzym w stanowisku pod Tivoli. — D. 4 odezwa Króla i odezwa Naczelnego

Wodza do Neapolitanów udzielone woyskom Neapolitańskim, które naybliżey nas stały i po prowincyiach rozesłane zostały. Przekonani o wierności Królowi większey liczby ludu i pragnąc obłąkanym poddanym zostawić wszystkie drogi otwarte do powrotu, kierowaliśmy z umiarkowaniem krokami mocy. Lecz naczelnicy buntu za daleko iuż w swoich przestępstwach postąpili, ażeby poczuwać się ieszcze mogli do iakowego obowiązku; rozpacz ich żąda i szuka ofiar.

Jenerał Wilhelm Pepe połączył od kilku dni większą część sił swoich między Civita Ducale i Aquila; d. 7 postąpił z korpusem 10cio tysiącznym przeciw Rieti. Dwie kolómny rozwinęły się na wzgórzach nad dolinami Rieti i groziły obeyściem stoiącey tam pod Jen. Maj. Baronem Geppertem przedniey straży; w tymże czasie pokazała się iedna kolómna postępuiąca w prostym kierunku od Civita Ducale ku Rieti. Poruszenia wszystkich tych oddziałów były dobrze wyrachowane, punkta do attaku dogodnie obrane, i lekkie nasze woyska nie sądziły, aby w celu nieprzyiacielskim przeciw nim postępowały, ponieważ dotąd przemawialiśmy tylko do nich słowami pokoiu. Lecz potężny ogień z strony Neapolitanow okazał, że chcą woyny. Potyczka zaczęła się w południe. Attak nieprzyiacielski był nieśmiały. F. M. P. Hr. Wallmoden rozkazał obozuiącemu pod Casa Vicentini odwodowi postąpić dla wsparcia Jen. Maj. Barona Geppert, i na dwie poboczne nieprzyiacielskie kolómny daleko mnieyszey liczbie woyska uderzyć. Neapolitanie nie korzystaiąc z sprzyiaiącey im mieyscowości uciekli w góry. Główna ich kolómna cofnęła się do Civita Ducale i opuściła to nagraniczne swoie miasto o godzinie 10 w wieczór złupiwszy go. Przednia nasza straż osadziła niezwłocznie to miasto i przyiętą od mięszkańców iako oswobodzicielka została. Strata z strony naszey składa się z 50 ludzi, częścią zabitych, częścią ranionych. Pomiędzy pierwszemi utraciło woysko Kapitana Schmidt od 7go bataliionu strzelców. Rotmistrz Baron Pfeil od pułku huzarów Króla Angielskiego, iest lekko, a Porucznik Braun od 1go bataliionu strzelców mocniey raniony. Podczas poruszenia nieprzyiaciela przeciw Rieti, postąpił także 3ch tysiączny oddział z Leonessa przeciw stanowisku 3go bataliionu strzelców pod dowódctwem Pułkownika Barona Schneider pod Pie di Lugo. Lecz po krótkiey walce zmuszony został do nagłey ucieczki z zostawieniem wielu zabitych i ranionych. Wiele nieprzyiacielskich jeńców, pomiędzy któremi ieden kapitan od głównego sztabu Jenerała Pepe, iedno działo i kilkanaście ammunicyynych kar dostało się w nasze ręce. Noc przyspieszyła ustęp nieprzyiaciela i pomnożyła nieład. Liczba zbiegów pomnaża się co chwila, i wszystko okazuie, że ani mięszkańcy, ani żołnierze nie przychylaią się do szaleństwa kilku dowodców.

Podczas druku tego dodatku nadszedł rapport od F. M. P. Hr. Wallmoden o pierwszych nieprzyiacielskich krokach, który niezwłocznie na osobney kartce drukiem ogłosiemy.

Z Włoch d. 4 Marca.

Gazeta Medyiolańska umieściła doniesienie z Perugia, które zawiera: D. 20 Lutego przybyło 3000 ludzi z korpusu Neapolitańskiego pod Jenerałem Pepe do Rieti i stanęli tam z 9 działami, wysławszy przodem ku Terni straż z około 1000

ludzi z 3 działami na tak zwaną górę Marmore. D. 22 postąpiło inne tysiąc ludzi z Aquila drogą przez Leonessa i Monte S. Vito ku Spoleto. Podług niezawodnych doniesień woyska Neapolitańskie, które aż do Fermo i Ascoli postąpiły, cofnęły się d. 20 do Aquila na powrót. — — Gazeta Florencka donosi pod d. 1 i 3 Marca, że główna kwatera Austryiacka, która dni kilka znaydowała się w Foligno i większa część woyska z parkiem artyleryi, &c. w okolicach tego miasta, przeniosła się d. 28 Lutego do Spoleto, a przednia tey straż weszła tegoż dnia do Rieti, z którego miasta ustąpili przed kilku dniami Neapolitanie pod Jenerałem Russo. Wysłano oddziały woyska na rozpoznanie granic Neapolitańskich, które złączyły się z stoiącą oddawna w Loretto kolómną. Dywizyia Stutterheima, która prawe skrzydło stanowi, przybyła także d. 28 Lutego do Ponte Molle pod Rzymem i osadzić miała d. 1 Marca Tivoli i Valmontone. — Gazeta Rzymska pod d. 28 Lutego zawiera wiadomość, że podług listów z Bononii nowe 40,000 Austryiaków odebrały rozkaz przeprawienia się za rzekę Po. — Pod Rzymem założonych zostało dla woyska Austryiackiego kilka magazynów żywności.

Kró. Pruski Kanclerz stanu Xże Hardenberg wyjechał d. 25 Lutego z Wenecyi do Werony.

Z Tryiestu d. 1 Marca.

Wczoray w wieczor nadeszła tu wiadomość, iż Rząd Neapolitański na wszystkie Austryiackie okręty włożył embargo, względem czego Rząd nasz natychmiast użył odwetu. Zdarzenie to zmięszało cokolwiek dziś naszą gieldę, i opłata za zaręczenie okrętów podwoiona została.

Z Madrytu d. 25 Lutego.

Stany ogłosiły dnia 23 pełnomocnictwa zamorskich deputowanych za dobre. Onegday ogłosiły się za prawnie zebrane i odroczyły posiedzenie do 1 Marca, w którym Król zagai ich posiedzenia. Prezesem swoim obrały P. Cano Manuel, deputowanego z Murcyi i członka naywyższego sądu. — Sala posiedzeń Stanów nietylko upięknioną, ale i ulepszoną została. Budowniczy Prat tak dobrze miał zachować akustikę, iż naysłabszy głos będzie w nayodleglejszey części sali słyszany i zrozumiany.

Gdy Król dnia 19 rozpoczął na nowo swoie przeiazdzki, towarzyszyło mu tą razą 4 sierżantów i 20 żołnierzy od pułku Almanza, ieden pułkownik i ieden kapitan. Monarcha przechodził się pomiędzy ludem na Prado i pozdrowiony był powszechnym okrzykiem: niech żyie Król! i mało kto dodawał: konstytucyyny.

Prefekt Madrycki podziękował w odezwie mięszkańcom stolicy za chwalebne ich sprawienie się podczas zaburzeń dnia 5 i 6 Lutego, w którey między innemi wyraził: "Winniście posłuszeństwo ustawom, których wykład lub ulepszenie nie do was, ale do obranych przez was prawnie Reprezentantów należy! Winniście uszanowanie Monarsze, którego wysokie imie z głęboką tylko czcią, którą mu zaprzysiężona przez nas konstytucyia zapewnia, wymawiane bydź powinno! Poczytuycie każdego za oczywistego nieprzyiaciela tey konstytucyi, który poważy się iakim bądź sposobem świętą osobę konstytucyynego Monarchy znieważyć! „

Do uwięzionego Kapelana Nadwor-

nego Vinnesa dopuszczaią teraz cerulika dla golenia go, do którego rzekł przy oddaleniu się za pierwszem goleniem, że mu zapłaci, skoro uwolniony zostanie, zkąd wnoszą, iż spodziewa się ieszcze przeciwney rewolucyi.

Naczelnik kupy zbroyney Navarette, który do wszystkich poruszeń przeciw konstytucyi należał, został schwytany. W Grenadzie nadeszła wiadomość o zniszczonym tu zamachu na obalenie konstytucyi, zapobiegła wybuchnieniu spisku; dway iego Naczelnicy kapucyn Osuna i były Kapitan Dragonii zostali uwięzionemi. Po prowincyiach zdaie się teraz co raz bardziey wzmagać duch przeciwney rewolucyi. W St. Ander zdaie się na nowo zawiązywać Apostolska junta. Oddział pułku Alexandra znalazł tam w iednym domu zapas broni i granadyerskich czapek.

Uderzyło tu wszystkich, że dnia 22 Deputowany de la Roso przechodził się na publiczney przechadzce z Posłem Francuzkim.

Dziennik Universal zaprzecza pogłosce o zaproszeniu Króla do Laybach, gdyż tam nie było wcale mowy o sprawach Hiszpańskich.

Naywiększe stopnie ciepła.

Dnia 15	Marca r. b. stopni ciepła	† 1, 2
— 16	. . . .	† 3, 6
— 17	. . . .	† 5, 6

TEATR NARODOWY

W następuiący Wtorek, to iest dnia 27 Marca r. b. na Benefis JP. Jgo: Lasockiego, dana będzie wcale Nowa wielka Narodowa Traiedyia, napisana wierszem przez P. Jgnacego Humnickiego, po raz pierwszy dopiero w roku zeszłym dnia 24 Listopada na Teatrze Warszawskim przyięta z naywiększym uniesieniem, pod nazwiskiem: *Żółkiewski pod Cecorą.*

DONIESIENIA

Podpisany Notaryusz stósownie do Rezolucyi Wyso: Trybunału I. Instancyi W. Miasta Krakowa z dnia 15 Marca r. b. do L. 742 wyszłey uwiadomia Publiczność, że Ruchomości po ś. p. Marcinie Gaudzińskiem iako to: Suknie, Bielizna, Pościel, Meble, Szkła, Faiansy i różne Ruchomości przez publiczną licytacyą w dniu 4 Kwietnia r. b. o godzinie 10 ranney w Kamienicy przy Ulicy Sławkowskiey pod L. 403 stoiącey za gotową zapłatę sprzedawane będą. — W Krakowie d. 19 Marca 1821.

Jgnacy Rogolski, N. P.

Przybyły w tey chwili z Warszawy do Krakowa Wilhelm Micheli czyni wiadomo, iż ma bardzo dobrze trafione Gipsowe Wizerunki sławnych Bohaterów Polskich Kościuszki i Poniatowskiego w Sklepie w Domu Girtlerowskim w ulicy Stolarskiey pod N. 49 po złp. 18 do sprzedania. Pochwała iako to dzieło kunsztu w Warszawie uzyskało, spodziewać mu się każe, że i tu znaydzie miłośników i kupuiących.

Koniczyna z Lipek, krajowa niesuszona, iest do sprzedania na garce, ieden po Złp. 5 w Kamienicy szarey u Pana Dominika Dobrowolskiego na wschodach mieszkaiącego.

W Handlu Franciszka Hahna w Kramach Żelaznych pod znakiem złotego Jelenia iest na sprzedaży świeża Staierska Koniczyna Garniec po złp. 5, życzący sobie takowey niechay się do powyższego Handlu uda.